

Innspill til hvordan NRK påvirker konkurransesituasjonen på radio

Bekymringsmelding (på vegne av norsk kommersiell radio)

Til: Medietilsynet

Fra: Svein Larsen

Oslo 19.mars 2021,

Det er ingen andre områder i det norske mediemarkedet hvor en aktør har en så dominerende posisjon som NRK har på radio. Denne posisjonen er gradvis blitt ytterligere styrket gjennom de seneste år. NRK har nærmere 70 prosent av lyttermarkedet. Det betyr i praksis at NRK er i ferd med å ta kvelertak på det kommersielle radiomarkedet i Norge. Det gjelder både nasjonal kommersiell radio og lokalradio.

Overlegne ressurser

Dette skyldes først og fremst de helt overlegne ressursene som NRK disponerer. De har nærmere 2 milliarder i året for å lage et radiotilbud til det norske folk uten at de har en daglig bekymring for inntektene. Ressursene brukes også slik at de i svært mange tilfeller møter de kommersielle aktørene på deres hjemmebane både ved sin formatering av lytterflater og sin musikkbruk.

Fortsetter denne utviklingen vil kommersielle radio i Norge bli ytterligere marginalisert og langsomt forsvinne. Det vil for de fleste ikke fremstå som et mediepolitisk mål.

Stor forskjell på TV og radiomarkedet

I TV-markedet er situasjonen helt annerledes. Her møter NRK sterk konkurranse både fra nasjonale og internasjonale aktører. Dette er en utvikling som har akselerert de seneste årene. De taper ofte i konkurransen om rettigheter og denne utviklingen vil fortsette. Her vil det mediepolitisk mer være mer av en oppgave og utfordring å beholde NRKs posisjon.

På radio er situasjonen motsatt. Det er ingen rettighetskamper eller aktører som truer deres suverene posisjon. Det norske radiomarkedet er ikke lenger spesielt attraktivt for nye investeringer. Det gjelder både lokalt og nasjonalt

Eierne NENT og Bauer

NENT som nå er eieren av P4 har ikke spesielt fokus på radio. Det er ikke i konsernets kjerneområde. Det opprettholdes så lenge P4 genererer et overskudd, men konsernet satser på helt andre områder innen media.

Bauer er et genuint radioselskap og opererer i mange land, men har tapt penger i dette markedet i noen år og forhistorien til hovedkanalen er lang og vanskelig med store tap. Bauer arbeider i beste fall for en break-even situasjon og avventer nå utviklingen i det norske markedet. Det er skepsis i konsernets for å investere ytterligere i Norge. Dette henger først og fremst sammen med NRKs totalt dominerende posisjon. Det er ikke noe annet land i Europa hvor den statlige kringkasteren har en så dominerende stilling som i Norge.

Det er vanskelig for øyeblikket å se andre investorer i det norske radiomarkedet. Markedet er i ferd med å forvitre. Dette er en stor og markant forskjell fra 90-tallet hvor mange aktører så det som interessant å investere og satse på norsk kommersiell radio.

Nye trender

Det er nye trender i radiomarkedet. Podkast er kommet for å bli, men det er ikke redningen for kommersiell radio. Også her har NRK en svært dominerende posisjon med de ressurser de har tilgjengelig. Andre medieaktører som Schibsted nærmer seg nå markedet for lyd ved å kjøpe ut programmedarbeider fra NRK. Dette er en interessant og en ny utvikling, men om dette vil øke mediemangfoldet i det norske mediemarkedet er et helt annet spørsmål og mer tvilsomt.

Solnedgangen

Analog radio er nå inne i solnedgangen. De store radioaktørene må ta sin del av ansvaret for dette. Det har nemlig ikke vært utviklet nye produkter eller blitt en ny tilnærming til drift av radio siden 90-tallet. Det må de norske radioaktørene ta konsekvensen av før det er for sent. Det må skapes nye inntekter basert på lydproduksjon eller oppsøke forretningsmuligheter som radio har spesielle fortrinn for å utnytte.

Dersom det skal være mediemangfold må det være økonomiske rammebetingelser som gjør at mediene får inntekter. Myndighetene oppgave må være å støtte et slikt arbeid - iallfall ikke motarbeide det. Dette dreier seg ikke bare om – eller først og fremst – om økonomisk støtte, men å utvikle disse betingelsene som gjør at mediene kan få disse inntektene.

Legg bort forslaget om reklameforbud

Myndighetene må bidra til at mindre aktører som har forutsetninger for det kan overleve. Når det gjelder lokalradio må man sørge for de best mulig rammebetingelser. Det betyr fleksibilitet når det gjelder FM-lisensene slik at ressursene kan brukes fornuftig, rettfærdige støtteordninger og dessuten legge bort forslag om reklameforbud for mindre radioaktører. Svekket lokalradio, svekket mediemangfoldet og NRK styrkes ytterligere.

Medietilsynet har de siste årene tatt mange skritt i riktig retning for å støtte lokalradiobransjen. Det skal de ha honnør for. Denne støtten er helt nødvendig dersom de skal overleve. Forslaget om reklameforbud for nisjekanaler i de store byene virker imidlertid negativt for tilsynet. Dette er en tilbakevending til 80-tallets reguleringsmani og minner mer om autoritære regimer som vi ikke vil bli sammenliknet med. Det er muligens provokatorisk, men fullt ut relevant å spørre: Bør det også innføres reklameforbud for lokalaviser i storbyområdene?

Hva kan myndighetene gjøre nasjonalt?

Hva kan så myndighetene gjøre for Radio Norge og P4? Sammenliknet med NRK er de i denne sammenheng relativt små aktører. Myndighetene bidro på 90-tallet meget positivt til at P4 både kom på lufta og ble en suksess. Formålet med dereguleringen den gangen var nettopp å gi NRK konkurranse. Det greide man i mange år, men så etter hvert stivnet hele konkurransebildet.

Det hadde igjen sammenheng med innføringen av DAB hvor de nasjonale aktørene startet et samarbeid til dels sammen med myndighetene for å slukke FM i Norge. Debatten er vi ferdig med, men ikke alle konsekvensene.

Det myndighetene nå kan gjøre for de to kommersielle aktørene er å regulere NRK sterkere i forhold til at de i større grad må konsentrere seg om allmenkringkasting og ikke hele tiden konkurrere med

kommersielle formater både når det gjelder program og musikk. MP3 burde ikke være en NRK-kanal. Forøvrig ble den lansert under slagordet: **NRK mP3 - Alltid musikk - Aldri reklame**

Positiv til NRKs rolle

Jeg er generelt positiv til NRKs rolle som allmennkringkaster, men på radio har de fått en altfor dominerende posisjon. Det svekker definitivt muligheten for mediemangfold. Med så høye lyttertall som NRK har er det nærmest ikke plass til andre aktører i det norske markedet verken nasjonalt eller lokalt.

Noen av disse problemstillingene, men kanskje ikke så direkte, ble adressert til Medietilsynet og departementet fra Norsk Lokalradioforbund (22.mai 2018) og Bauer Media/P4 (14.desember 2017) i notater som nettopp omhandlet NRK og mediemangfold. Flere av disse synspunktene er fortsatt relevante og kan med fordel tas fram igjen.

Med vennlig hilsen

Svein Larsen